

'Čehov je pisao o deg liječničke struke kak

Razgovarala ZRINKA VRABEC MOJZEŠ Fotografije SAŠA ZINAJA/NFOTO

U petak 23. svibnja ZKM će premijerno izvesti predstavu „Drama bez naslova“ A.P. Čehova u režiji Paola Magellija. To je inače prvi tekst koji je Čehov napisao za kazalište, a kasnije je nazivana i „Platonov“ po jednom od protagonista, seoskom učitelju Mihailu Vasiljeviču Platonovu. Adaptaciju i dramaturgiju potpisuje Željka Udovičić Pleština, scenografiju Miljenko Sekulić Sarma, kostimografi su Leo Kulaš i Lara Kulaš dok su glazbu skladali Ivanka Mazurkijević i Damir Martinović Mrle. U predstavi igraju Andela Ramljak, Ugo Korani, Lucija Šerbedžija, Filip Nola, Adrian Pezdirc, Barbara Prpić, Pjer Meničanin, Zoran Čubrilo, Vedran Živolić, Frano Mašković, Katarina Bistrović Darvaš, Milivoj Beader, Iva Krajljević, Urša Raukar i Luka Knez. Iz ZKM-a ističu da je riječ o drami prostorno i vremenski smještenoj u provinciju na rubu propasti jednoga društvenog sistema, u kojoj se lako prepoznatljivi likovi seoskih liječnika i učitelja, pripadnika deziluzionirane elite i inteligencije te dokonih besposličara, na svoj način trude održati privid neke bolje i uglavnom izmaštane prošlosti.

O novoj premijeri u ZKM-u i suradnji s Paolom Magellijem tjednik Nacional razgovarao je s Franom Maškovićem, koji u „Drami bez naslova“ igra naslovnu ulogu Mihajla Vasiljeviča Platonova. Rodeni Dubrovčanin u stalnom je angažmanu ZKM-a od 2006. godine. Tijekom karijere surađivao je s gotovo svim nacionalnim kazalištima u Hrvatskoj i Europi, dobitnik je brojnih nagrada, a iza sebe ima respektabilan niz kazališnih, televizijskih i filmskih uloga od kojih je možda najvažnija uloga Siniše Mesjaka u „Osmom povjereniku“. Publika Dubrovačkih ljetnih igara pamti ga i po sjajnom „Hamletu“ iz 2019., također u režiji Paola Magellija.

NACIONAL: Bliži se premijera „Platonova“ u ZKM-u - koliko dugo ste na tome radili?

Evo, skoro već dva i pol mjeseca radimo na „Drami bez naslova“ ili „Platonovu“, tako da

mislim da smo više nego spremni za premijeru, ali znate kako to ide - uvijek vam fali još par dana za neke detalje i brušenje nekih finesa, ali mislim da ćemo to dobiti kroz igranje.

NACIONAL: Radi se o najstarijem sačuvanom Čehovljevom tekstu, koji je u originalu napisan na 160 stranica što znači da bi trebalo jedno osam sati za njegovu izvedbu. Kako je Željka Udovičić Pleština riješila dramaturgiju?

Sjajno. Svi smo joj više nego zahvalni jer ne bi bilo lako igrati osam sati. Iako ima nekih predstava

'NIJEDNOG PLATONOVA u teatru nisam pogledao pa sam krenuo od nule, kopao i tražio ga negdje u sebi. Za Hamleta sam imao reference. Ovaj je Platonov potpuno moj'

koje toliko traju. No živimo u vremenu u kojem nema ni strpljenja ni koncentracije za preduge predstave. Zato sam silno zahvalan Željki koja je izvukla dvije linije kroz tekst i predstava u konačnici traje otprilike dva sata i 45 minuta. Što je prihvatljivo suvremenoj publici.

NACIONAL: Često surađujete s Magellijem i Željkom Udovičić Pleština, s njima ste radili i proslavljenog Hamleta na Dubrovačkim ljetnim igrama. Koliko je Magelli zahtjevan, dopušta li vam neke slobode u interpretaciji?

Apsolutno. Jedino što Magelli zahtijeva od

glumaca jest upravo sloboda. Dakle, da budemo slobodni sami sa sobom i s tekstem. Naravno, svaki tekst i svaka predstava nose svoje uzuse i okvire u kojima se glumac mora postaviti. Međutim, Magelli je takav mađioničar koji svakom glumcu pušta da se prepusti svim svojim anksioznostima, kao i svim svojim vrlinama i manama. On nas potiče da se time igramo i da pronademo likove koje glumimo negdje duboko u sebi i damo im tijelo i glas. Mislim da mi je ovo osma ili deveta predstava koju radim s Magellijem i mogu reći da mi je on jedan od najdražih režisera s kojima sam ikada radio.

NACIONAL: Jeste li morali doći s već naučenim tekstem, koliko je Magelli strog?

Magelli je dosta ležeran, ali je i dosta brz. Neki redatelji rade duge čitače probe na kojima se svaka situacija secira i analizira unutar ansambla. Magelli nema za to živaca. On u prvih sedam dana ispriča sve što ima ispričati i onda krene u prostor u kojem nas zaustavlja, referira se na neke stvari koje možda nismo odrazgovarali na čitačim probama. Meni to više odgovara jer što više prostora, što više utakmica ima u nogama na pozornici, to je glumac sigurniji. Tu je Magelli stvarno velik.

NACIONAL: I Magelli ima svoju povijest sa ZKM-om jer tu je postavio antologijske predstave „Tri sestre“ i „Ujaka Vanju“ devedesetih. Ipak, ima li nekih iznenađenja u pristupu ovoj režiji?

Naravno, jer on, kao svi redatelji, očekuje da glumci u svakom novom projektu daju nešto novo, odnosno, da novim ili novim-starim temama pristupe na svoj način. Kao što je poznato, Magellijev rukopis prepoznatljiv je na kilometre, ali me fascinira koliko i u ovoj, zvučat ću patetično, jeseni svoga života pokušava smisliti neka drugačija i nova rješenja. To je uspio i sad u ZKM-u. Naime, mi ne igramo na pozornici, već u gledalištu, a publika će ovoga puta biti na pozornici.

NACIONAL: Što je onda scenografija? Stolice?

Miljenko Sekulić Sarma osmislio je predivnu scenografiju čiji je centralni dio gledalište ZKM-a.

FRANO MAŠKOVIĆ U 'DRAMU BEZ NASLOVA' Antona Pavloviča Čehova igra naslovnu ulogu Mihajla Vasiljeviča Platonova. Riječ je o drami prostorno i vremenski smještenoj u provinciju na rubu propasti jednoga društvenog sistema u kojoj se svi trude održati privid neke bolje i izmaštane prošlosti

radaciji profesorske i va se događa i danas'

Ali njegovim intervencijama oživjelo je na novi način. Evo, već sam skoro 20 godina u ZKM-u i ovo mi je prvi put da igram u gledalištu.

NACIONAL: Kakva je kostimografija koju su radili Leo i Lara Kulaš, stilski prilagođena 19. stoljeću ili osuvremenjena?

Suvremena, jer zapravo cijelo vrijeme plešemo na tankoj žici između suvremenog i povijesnog. Zapravo, ima dosta iznenađenja, ali ne bih htio sve otkriti, neka to otkrije publika. Jer gledalište iz kojeg igramo predstavu u ovoj postavi postaje jedno magično igralište

NACIONAL: Zanimljivo je da ta prva Čehovljeva drama nije odmah bila prepoznata i jako dugo je čekala svoju objavu i izvedbu.

Da, objavljena je tek 1923. Drama nije bila vrednovana kada je napisana, međutim, ni Čehov sam nije u nju vjerovao. On ju je zapravo želio uništiti. I kao što se mnogi šale da je i Gundulić spalio svoje prve pjesme „Porod od tmine“, tako ni Čehov nije želio da izađe „Drama bez naslova“ ili „Platonov“. Međutim, nekim kanalima, uglavnom obiteljskim, tekst je sačuvan, na čemu su, vjerujem, zahvalni svi glumci ovoga svijeta. I igramo ga dan danas, što je fascinantno.

NACIONAL: Igrate fatalnog seoskog učitelja Mihaila Vasiljeviča Platonova, koji je, navodno, sretno oženjen, ali se zapliće u razne ljubavne zavrzlake. Je li akcent stavljen na osobnu ili na društvenu dramu?

Divno je to Željka dramtizirala tako da se dotičemo i te njegove ljudske, osobne priče - nezadovoljstva, učmalosti male sredine, što je vječna Čehovljeva tema. Njegovi likovi uvijek streme u Moskvu jer uvijek je drugdje bolje, uvijek treba otputovati. Imaju osjećaj da ako se izmaknu iz jednog mjesta, život će im se stubokom promijeniti i sve će krenuti nabolje. Međutim, u većini slučajeva to nije istina. S druge strane, obuhvaćena je i problematika vremena u kojem se živi, u kojem je i tada veliki kapital vodio glavnu riječ i postavljao društvene uzuse i norme, protiv čega su se rijetki anarhisti pokušavali pobuniti. Za Platonova volim reći da je prvi anarhist u „svom mistu“, a nitko ga u tome ne razumije.

NACIONAL: Katarina Bistrotić Darvaš glumi vašu suprugu Aleksandru Ivanovnu. Tko su vam ljubavnice?

Ljubavnice su mi redom - Lucija Šerbedžija koja igra Sofiju Jegorovnu, zatim Barbara Prpić u ulozi djevojke Marje Jefimovne Grekove i Andela Ramljak koja igra mladu udovicu Anu Petrovnu

Vojnicevu, a Iva Kraljević sluškinju Katju.

NACIONAL: Pa dobro ste prošli!

Fantastično sam prošao jer to su takve „glumičetine“ s kojima je pravi gušt raditi. Mi smo i privatno i na sceni izuzetno kompatibilni, i u razmišljanju i u tom nekom glumačkom nervu, tako da je svaka proba veliko zadovoljstvo.

NACIONAL: Kao što ste rekli, drama je pisana u provinciji u vrijeme propasti jednog društvenog sistema i degradacije seoskih učitelja i liječnika kao neke društvene elite. Taj proces se i te kako nastavio i mogu se povući paralele s današnjom Hrvatskom gdje seoskih liječnika i učitelja gotovo više i nema?

Apsolutno, nestalo je svako poštovanje. I onda, kao i u posljednjih tridesetak godina, događa se degradacija i liječničke i profesorske struke. Vidimo što se događa trenutno u Hrvatskoj, gdje prosvjetari organiziraju sve te, po meni, opravdane štrajkove. To su ljudi koji odgajaju našu djecu i neku intelektualnu elitu koja bi nas u budućnosti trebala voditi. Uostalom, gledamo i što se događa u Srbiji, gdje pobunjeni studenti svjedoče o tome da mlade snage i mladi intelekti hrabrije promišljaju od ovih naših generacija, a osobito onih još starijih. Svaka čast studentima, jer nemojmo imati iluzija, njima su i životi u opasnosti. Zato smatram da ih mi svi, a osobito građani Srbije, trebamo podržati, da ne spominjem Europsku uniju koja se napola oglušila na njihove zahtjeve. Da bi ih, s druge strane, nagradila nominacijom za Nobelovu nagradu za mir. Licemjerno do bola.

NACIONAL: Dakle, prosvjetarska struka ima povijest obezvrjeđivanja svog rada. Jesu li to jedine paralele sa sadašnjošću ili je Magelli inzistirao na još nekima?

Ni mi kao glumci ni Magelli nismo dodavali u tekst više nego što u njemu piše, jer sve je rečeno. Ispostavilo se da piše i više nego dovoljno o vremenu u kojem živimo. Da se vratimo u Hrvatsku - meni je onaj prosvjed kada smo se borili za bolji kurikulum mirisao na nešto što će promijeniti sustav, no ništa se nije dogodilo do dana današnjega. I školstvo nam je takvo kakvo je. S jedne strane klinici pucaju po šavovima zbog tih famoznih 5.0, a onda ne mogu naći posao. Tako da je sve kao Rusija krajem 19. stoljeća. Nažalost, imam osjećaj da te platonovske rečenice ne odzvanjaju u Rusiji danas kao što su odzvanjale onda.

NACIONAL: „Platonova“ je u Gavelli 2012. postavio redatelj Same Strelec. Jeste li gledali tu predstavu ili ste imali neki drugi predložak?

Nažalost, nisam uspio pogledati tu predstavu. No vidite kako ti naslovi isplivaju svakih desetak godina, što je samo dokaz da su svevremenski i to samo govori o veličini tog pisca. I sada je Platonov opet aktualan iako smo te 2012. bili u posve drugoj situaciji. No moram priznati da nijednog Platonova u teatru nisam pogledao, tako da sam krenuo od nule i negdje ga kopao i tražio u sebi. Za razliku od Hamleta, za kojeg sam imao brojne reference i raznorazne Hamlete koje sam gledao i u Zagrebu i na Dubrovačkim ljetnim igrama, pa i po Europi. Ovaj Platonov potpuno je moj.

Frano Mašković s glumicom Lucijom Šerbedžijom koja u predstavi igra Sofiju Jegorovnu, jednu od Platonovljevih ljubavnica

NACIONAL: U drami je 21 lik, a svi oni zapravo su skice svih motiva kojima se Čehov kasnije bavio u svojim djelima. Kako se ZKM-ov veliki ansambl snašao u svojim ulogama? Jesu li one dobro podijeljene?

Mislim da su savršeno podijeljene. Svaki glumac kojeg je Magelli izabrao svakako je njegov izbor, ali mora imati i povjerenje cijelog autorskog tima da će to dobro odigrati. Cijeli ZKM-ov ansambl - po onoj: hvalite nas usta naša! - po meni je najbolji ansambl u državi i šire, a toliko želje, volje i kreativne energije prostrujalo je kroz te probe da uopće ne vjerujem u mogućnost da to ne bude dobra predstava. Jer to je stvarno jedna velika ansambl-predstava u kojoj svaki kotačić i svaka uloga donose svoje karaktere koji zajednički stvaraju taj magellijevski, čehovljanski, ZKM-ovski svijet.

'PROSVJETARI organiziraju sve te opravdane štrajkove. To su ljudi koji odgajaju našu djecu i neku intelektualnu elitu koja bi nas u budućnosti trebala voditi'